

HOOGSTANDJE

Ondergrondse metamorfose in
voormalig vissersdorp

Links: aan de nieuwe haven
(waar de waterkering in de
bestaande kadewand komt)
wordt nog hard gewerkt.
Rechts: rond de oude haven
is het werk al klaar en zit
de kering verscholen in de
grond

Om de dertig meter staan vulputten; daartussen zitten de elementen waaruit de zelfsluitende waterkering bestaat

SPAKENBURG KRIJGT LANGSTE ZELFSLUITENDE WATERKERING TER WERELD

Je ziet er straks vrijwel niets van. Dat wil zeggen: als de weersomstandigheden in Spakenburg niet heel extreem zijn, blijft de nieuwe, honderden meters lange zelfsluitende waterkering in de grond. Binnen een paar uur kan hij echter overeind staan. [Tekst Roel Smit](#) | [Fotografie Marcel Molle](#)

In de oude haven van Spakenburg was de klus begin dit jaar al vrijwel geklaard. In de nieuwe haven is echter de afgelopen maand nog volop gewerkt aan de langste oprijvende waterkering van de wereld. De kering is in totaal 300 meter lang en moet het dorp beschermen bij extreme storm tegen het opstuwend water vanuit het Eemmeer.

Rond de oude haven bestaat de waterkering uit een betonnen U-wand met daarin een smal stalen bassin. In dit bassin is een drijvende wand aangebracht, gemaakt van een lichtgewicht composiet materiaal, met een kerende hoogte van maximaal 80 centimeter. De snelle voorbijganger zal de waterkering in verzonken toestand niet eens opmerken, behalve dan dat bovenop de kering de tekst van de eerste coupletten van het Spakenburgse volkslied is gegraveerd.

*Aan het mooie IJsselmeer
veilig bij de dijk
ligt het plaatsje Spakenburg
in haar eenvoud rijk
Waar men niet het stadsgewoel
door de straten hoort*

*Daar is mijn vaderland
Spakenburg, mijn oord
Daar is mijn vaderland
Spakenburg, mijn oord*

Aan de Kerkemaat, de nieuwe haven, is de waterkering aangebracht in de bestaande kadewand. De oorspronkelijke kade is met 60 centimeter metselwerk verhoogd. Uit de kadewand kan de zelfsluitende waterkering 80 centimeter opdrijven, waarmee de totale kering 1,40 meter boven straatniveau uitkomt.

Bij laag water is de zelfsluitende waterkering volledig verzonken. Komt het water omhoog, dan stijgt het water in de vulput, maar nog niet in het bassin. Dit gebeurt pas na vrijgave door het waterschap. Dan vult het bassin zich en drijft de waterkering op tot aan het sluitpeil. Waterschap Vallei en Veluwe, straks beheerder van de damwand, kan water in de bak toelaten door de schuiven in de vulputten (die om de dertig meter zijn aangebracht) te openen. Als dat niet gebeurt en het water bereikt het zogeheten Open Keer Peil (OKP), waarop de kering gesloten zou moeten zijn, dan lopen de bassins via hoger gelegen vulopeningen vanzelf vol, en sluit de damwand zich alsnog automatisch.

Qua waterveiligheid is Spakenburg géén acuut probleem. De laatste echte watersnood, toen het water op de kades meer dan twee meter hoog stond, was in 1916. Dat water was toen nog zout, want Spakenburg was nog een vissersdorp aan de Zuiderzee. Bijzonder in

Spakenburg is wel dat het water, als het wordt opgestuwd vanuit het IJsselmeer, heel snel kan stijgen en dat extreem hoge waterstanden moeilijk lang van tevoren kunnen worden voorspeld. Een belangrijke eis aan de nieuwe waterkering, die wordt aangebracht in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma, was daarom dat deze zeer snel in gereedheid kon worden gebracht. Oplossingen als in Kampen, waarbij een brigade van vrijwilligers met schotten, balken en andere tijdelijke maatregelen in de weer gaat, was hier dus geen optie. Een andere belangrijke randvoorwaarde voor de gemeente Bunschoten-Spakenburg was het behoud van de historische kern, die 's zomers een toeristische trekpleister is. Dus een muur met een vaste waterkering was ook geen optie.

De zelfsluitende waterkering (SCFB), waarvoor nu is gekozen, is een uitvinding van Johann van den Noort uit Kampen. De SCFB is op kleinere schaal al beproefd in Verenigde Staten, in Australië, maar ook in Eindhoven en in Meppel. Het totale project (inclusief aanpassing van infrastructuur) kost circa 6,6 miljoen euro en wordt grotendeels betaald vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Volgende maand, vóór de start van het toeristenseizoen, is de officiële ingebruikneming. Wanneer de eerste echte test is, kan niemand voorspellen.